



## 48a. Renovació de la Flama de la Llengua Catalana a Montserrat

Diumenge, 19 de febrer de 2017

### Tots a Montserrat per la llengua!

#### Programa:

A les 8 del matí: Sortida amb autocar de la plaça de la Universitat, davant de la Universitat.

A les 9: En arribar a Montserrat, ofrena floral al monument a Jacint Verdaguer. Acte breu.

- Paraules de la **Dra. Lluïsa Plans**, estudiosa de Verdaguer: *150è aniversari del discurs de Jacint Verdaguer a la font del Desmai. La creació de l'Esbart de Vic, un fet important de la Renaixença.*
- Paraules del professor Josep Guia, de la Universitat de València: *Del Canigó a la Mariola, una llengua ens agermana.*

Es distribuirà un opuscle amb el text del discurs de Verdaguer i un record de la diada.

A les 9.30: Esmorzar (lliure).

**EL CENTRE EXCURSIONISTA D'OLOT** és qui organitza la Renovació de la Flama d'enguany.

10:45: Concentració de la comitiva, recepció i benvinguda del **pare abat, Josep Maria Soler**.

11.00: Ofrena de la Flama de la Llengua en la missa conventual.

12:00: A l'atri del monestir: Cerimònia de Renovació de la Flama de la Llengua Catalana.

**Encesa de la llàntia** commemorativa. Parlaments dels representants. Cant d'Els Segadors.

12:30: A la sala d'actes (entrada per la porteria): Acte acadèmic. Conferència: *Present i futur de la llengua catalana davant els reptes de la societat digital*, per la filòloga **Sra. Meius Ferrés**. *Ramell de sentiments*, recital de poesia d'autors garrotxins, per la **Sra. Concepció Batallé**, membre dels Amics de les Lletres Garrotxines.

13.50: Sortida de Montserrat.

14.30: **Dinar** de germanor al **Casal Català dels Hostalets de Pierola**. Breu sobretaula: *L'art de les Corrandes*, de les de Verdaguer, de fa 150 anys, a les dels nostres dies. Els catedràtics Maria Conca i Josep Guia: *Verdaguer, autor de corrandes i recol·lector d'aforismes*.

- Tarda: Visita, per fora, de cases modernistes del poble. Rebrem d'obsequi un fulletó autoguia).

- Visita guiada al **Centre de Restauració i Interpretació Paleontològica (CRIP)**.

Enguany fa 15 anys rodons que als Hostalets de Pierola es va trobar "el primat fòssil *Pierolapithecus catalaunicus*, més conegut com a Pau, l'homínid fòssil clau a l'hora d'entendre l'origen de l'anatomia moderna dels grans antropomorfs i dels humans." "És una troballa única al món" (CRIP). Rebrem un dossier d'obsequi.

19.00. Sortida cap a Barcelona. A les 20.00 arribada a Barcelona.

**Import: viatge, dinar i entrada al CRIP: 38 €**

**Inscripcions:** Indrets del Record. Tel. 93 317 84 68. [indretsdelrecord@gmail.com](mailto:indretsdelrecord@gmail.com)

IPECC: [ipecc@ipecc.cat](mailto:ipecc@ipecc.cat)

#### Trobades per la Independència

Aquestes trobades continuen el referent patriòtic independentista que hi va donar Enric Garriga Trullols, president i fundador de l'Institut de Projectió Exterior de la Cultura Catalana (IPECC). Els motius concrets són molt variats (conèixer el país, la seva història, la seva cultura, la seva projecció al món), però tots conflueixen en un mateix objectiu: honorar la nació catalana i la seva gent, en camí de la Independència.

*“No tenim un estret nacionalisme.  
Vivim de cara al món i si volem la plena sobirania és per millorar  
la qualitat de vida dels nostres conciutadans i per obtenir que Catalunya,  
intensament civilitzada, pugui oferir una efectiva col·laboració  
en l’obra de millorament i progrés de la humanitat.”*

**Pompeu Fabra** (Vila de Gràcia, 20 febrer 1868 – Prada, Conflent, 25 desembre 1948)



Monument a Jacint Verdaguer



a l’inici del camí dels *Degotalls*

En arribar a Montserrat, fem un breu acte d’honor a Verdaguer, el poeta cantor de Montserrat i dels Països Catalans. El seu monument es veu només d’aixecar els ulls quan s’arriba a la plaça d’aparcament dels autocars. Al davant hi té la muntanya emblemàtica del Canigó, que ell va immortalitzar amb el seu poema, i tot de pobles i muntanyes del cor de Catalunya.

*Per veure bé Catalunya  
Jaume I d’Aragó  
puja al cim de Sant Jeroni  
a l’hora en què surt lo sol.  
Quin pedestal per l’estàtua!  
Pel gegant, quin mirador!*

**Jacint Verdaguer.** “Don Jaume en Sant Jeroni”. *Pàtria*, 1888.

La **Dra. Lluïsa Plans**, estudiosa del poeta, que té publicada la seva tesi doctoral sobre el llibre *En defensa pròpia*, ens farà la presentació del discurs de Verdaguer a la font del Desmai, en commemoració del 150è aniversari; i de la creació de l’Esbart de Vic, un fet important de la Renaixença.

**Discurs de Verdaguer a la Font del Desmai:** “Discurs que per donar començament a les Acadèmies Literàries tingudes en la font del Desmai pel cercle de joves vigatans entusiastes animadors de la llengua i de les glòries catalanes, digué lo dia 19 de juny de l’any 1867”. És considerat el primer manifest del Romanticisme català.

El **professor Josep Guia**, catedràtic de filologia catalana de la Universitat de València ens parlarà de: *Del Canigó a la Mariola, una llengua ens agermana*.

“Celebrem un profund alè poètic i una mateixa expressió catalana: Verdaguer (Folgueroles), Llorente (València), Pastor Aicart (Beneixama), Joan Valls (Alcoi)... Però, a més, per a salvar la unitat del català ens és imprescindible defensar-ne el nom unitari. Per això, als Estatuts de la Universitat de València (i després, igualment, Alacant i Castelló), vam introduir «llengua catalana» i «àrea lingüística catalana», la qual cosa ha permès guanyar més de 30 sentències en favor de la unitat de la llengua.” Josep Guia

(Tindrem per obsequiar a cadascú l'opuscle “*Parlant de llibertat i pàtria*” record de la diada, amb el “Discurs de la font del Desmai” de Jacint Verdaguer).

---

## Renovació de la Flama de la Llengua Catalana

Pompeu Fabra, abans de morir a Prada de Conflent el dia de Nadal de 1948, va encomanar moralment a la Unió Excursionista de Catalunya la missió de mantenir viva la flama de la llengua, a l'ordenació i a l'enaltiment de la qual havia dedicat la vida. L'any 1968, centenari del naixement de Fabra, l'excursionisme català va instituir la festa de la Flama de la Llengua Catalana, en homenatge a Fabra, lingüista i excursionista.

“Cada any, a Montserrat se celebra la Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, amb la qual el món excursionista recorda la figura de Pompeu Fabra, un acte que esdevé un compromís amb la llengua, la cultura, l'esport i la natura.

Els actes de la Renovació de la Flama s'inicien cada any unes setmanes abans, amb l'encesa de la Flama a Prada de Conflent, davant la tomba del mestre Fabra. En arribar la Flama a Montserrat és dipositada a la llàntia situada a l'atri del santuari i que manté aquest foc encès tot l'any. La llàntia que acull la flama porta la següent inscripció, en al·lusió a la nostra llengua: ‘L'encengué la fe, la portà l'esforç, la manté la voluntat d'un poble’.

Cada any, la renovació de la Flama és organitzada per un centre excursionista o alguna altra entitat relacionada amb el món de l'excursionisme. Encenen la Flama a Prada i després de ser acollida per associacions culturals amb diversos actes, és portada a Montserrat i és rebuda i acompanyada pel món excursionista.

Des dels temps del franquisme, quan la nostra llengua era perseguida, el món excursionista va organitzar l'acte de la Renovació de la Flama, que Montserrat ha acollit sempre a causa de la sensibilitat dels monjos per la nostra cultura.

Va ser el 1968 quan, amb motiu del centenari del naixement de Pompeu Fabra, s'encengué per primera vegada davant la tomba del mestre, per part de la seva filla Carola. Durant una setmana, la Flama va viatjar per camins de muntanya des de Prada, per arribar a Montserrat el diumenge següent.

L'any següent, amb motiu del primer aniversari d'aquell acte, es va acordar que cada any una entitat diferent organitzaria la Renovació el diumenge més pròxim a la data de naixement de Fabra, el 20 de febrer de 1868. Així, la primera renovació va tindre lloc el 1970.

El 1981 van ser diverses les flames que s'uniren en una de sola, que arribà a Montserrat. La Flama Valenciana es va encendre a la tomba d'Ausiàs March (a la catedral de València), mentre que les altres flames s'encengueren a la tomba de Ramon Llull (la de les Illes) i a la de Jaume I (la de Catalunya).

Cada any, amb perseverança i fidelitat, la Flama de la Llengua es renova a Montserrat com un acte d'afirmació i de compromís amb el nostre país i el nostre futur.”

(Fragment extret del text de **Josep Miquel Bausset**, (d'Alcúdia) monjo de Montserrat, amb motiu de la 44a Renovació de la Flama de la Llengua Catalana organitzada pel Centre Excursionista de Castelló.)



Llàntia de la Llengua Catalana a Montserrat.

*“L’excursionisme és un dels moviments arrelats al país que, en temps difícils, ha estat una font per a la preservació i manteniment del bagatge cultural dels Països Catalans.”*

## Montserrat. Cronologia d’alguns esdeveniments

**888** Primer document en què s’esmenta l’ermita de Santa Maria.

**945** Creació del monestir de Santa Cecília.

**1025** Oliba, abat de Ripoll i bisbe de Vic, funda el monestir de Santa Maria de Montserrat.

**1223** Primer testimoni de l’existència de l’Escolania, considerada l’escola de música més antiga d’Europa.

**1490** S’instal·la la impremta del monestir.

**1880** Festa del Mil·lenari de Montserrat. Jacint Verdaguer escriu el popular *Virolai*, amb música de Josep Rodoreda. (Durant la dictadura de Franco, en què no es podia cantar l’himne nacional *Els Segadors*, el *Virolai* n’era el succedani.) El mateix any, Verdaguer publica la *Llegenda de Montserrat*.

**1881** La Mare de Déu de Montserrat és proclamada patrona de Catalunya. Ofrena de la Corona poètica, amb aportacions dels escriptors dels Països Catalans.

**1931 Cinquantè aniversari del patronatge.** Publicació de la *Història de Montserrat*, escrita pel futur cardenal Anselm M. Albareda. Inauguració del monument a Jacint Verdaguer. Hi assisteix el president de la Generalitat de Catalunya, Francesc Macià.

**1947** L’entronització de la imatge, promoguda per la Comissió Abat Oliba, reuneix a Montserrat unes 50.000 persones procedents de totes les comarques catalanes. Aquest acte serví d’excusa per a fer una manifestació i reivindicació de catalanitat del país. Es desplegà una gran bandera catalana a dalt de tot d’una roca que dóna al monestir i es repartiren octavetes per part del Front Nacional de Catalunya, de reivindicació política per la independència.

**1950** Josep Maria de Sagarra publica el seu *Poema de Montserrat*.

**1956** Amb motiu del 75è aniversari de la proclamació com a patrona de Catalunya, un nombrós grup d’intel·lectuals es reuneixen a Montserrat i presenten el recull *Corona literària*, d’uns 200 escriptors i poetes de parla catalana, que es publica l’any següent. Subratllen expressivament l’estimació singular que els escriptors catalans han sentit sempre envers Montserrat.

**1970 Tancada d’intel·lectuals a Montserrat, del 12 al 14 de desembre.** Unes 300 persones, activistes antifranquistes, artistes i literats, es reclouen al monestir per demanar el respecte als drets humans i nacionals dels pobles de l’Estat espanyol. **Principal acte de mobilització de l’oposició antifranquista catalana amb motiu del consell de guerra de Burgos**, que condemnà a mort militants d’ETA.

**1986** Un incendi destrueix gran part dels boscos de Montserrat.

**2014. El roure del Tricentenari.** Dins del programa d’actuacions del Tricentenari (1714- 2014) es va fer un acte simbòlic: es plantà el roure del Tricentenari. El roure és un arbre tradicionalment arrelat a la nostra terra. Per fer-ho es comptà amb la col·laboració de tots els ajuntaments de Catalunya, que aportaren cada un grapat de terra del seu poble que serví per a plantar l’arbre. Tots aportaren el seu grapat de terra per aconseguir plegats el vigor del futur simbolitzat en el roure, la força del qual ha de sobreviure durant moltes generacions. (Plantat el 2 de març de 2014 a l’antic monestir de Santa Cecília de Montserrat.)



El **Centre Cultural Recreatiu Casal Català** dels Hostalets de Pierola (Anoia) és un edifici protegit com a bé cultural d'interès local. Fou construït el 1926 per l'arquitecte Josep Goday i Casals.



Al **Casal Català** hi farem el **dinar d'amistat** en baixant de Montserrat.

**Sobretaula:** Breu sessió de *Corrandes*. "Les *corrandes* solen ser de contingut força intencionat, amb conceptes satírics, crítiques i retrets, o amb l'expressió de sentiments amorosos. Són de tonada alegre, de caràcter popular i curtes, molt sovint improvisades." A les Illes Balears, on són molt populars, se'n diuen *gloses* i els qui les canten, *glosadors*. A Euskadi se'n diuen *bertsolaris*.

Els professors Maria Conca i Josep Guia, catedràtics de filologia catalana de la Universitat de València, estudiosos de la fraseologia i la paremiologia, faran unes breus pinzellades sobre: *Verdaguer autor de corrandes, i recol·lector d'aforismes*.

Repartirem corrandes de totes les èpoques, i a qui li toqui i endevini quines són de Verdaguer, de fa 150 anys que les va escriure, tindran premi.

De corrandes n'he cantades,  
n'he cantades més de mil  
i les porto a la butxaca  
lligadetes amb un fil.

\*\*\*\*

Una vida, dues vides...  
Quantes vides teniu vós?  
Vós teniu la meva vida  
i la vida de tots dos.

\*\*\*\*

En Junqueras i en Romeva  
i el president Puigdemont,  
als del Parlament d'Europa  
els han explicat qui som.

Els han dit que el referèndum  
Espanya no el deixa fer,  
però que d'alguna manera  
els direm el passi-ho-bé!

\*\*\*\*



## Els 15 anys d'en Pau dels Hostalets de Pierola

“En Pau, el *Pierolapithecus catalaunicus*, és un primat del Miocè, que va viure fa 11,9 milions d’anys, descobert als Hostalets de Pierola el 5 de desembre de 2002.

“És una troballa única al món. La gran importància d’aquest primat fòssil rau en el fet que correspon a una franja cronològica de la qual amb prou feines existeixen fòssils i que és quan va existir l'avantpassat comú dels grans antropomorfs actuals (goril·les, ximpanzés, orangutans i humans). El seu estudi va concloure que ja podia adoptar postures bípedes.”

*“La paleontologia fomenta bona part del seu futur amb la capacitat d’il·lusionar a la societat amb la descoberta, estudi i difusió de nous mons del passat, abans i durant la presència de l’home i els seus avantpassats”*

**VINE A DESCOBRIR L'EXPOSICIÓ DEL CRIP**

**UNA FINESTRA AL MIOCÈ**

ELS HOSTALETS DE PIEROLA

**HORARIS**

**DISSABTES**  
Matí: 10 a 14 h  
Tarda: 17 a 19 h

**DIUMENGES**  
Matí: 10 a 14 h

**VISITES COMENTADES**

Dissabte: 12h i 17:30h  
Diumenge: 12h

\* Preu de la visita 4 €  
\* Nens fins a 6 anys gratuït.

Av. Hostalets de Pierola  
ELS HOSTALETS DE PIEROLA  
Tel. 63 770770

## Presentació

El Centre de Restauració i Interpretació Paleontològica (CRIP) té com a missió principal la posada en valor i la divulgació de la extraordinària riquesa i importància paleontològica dels jaciments del Miocè existents al municipi.

El CRIP és un projecte dirigit per l'Ajuntament dels Hostalets de Pierola que neix amb la voluntat d'esdevenir un espai de trobada, formació de professionals i de transferència de coneixements, alhora que agent actiu en la protecció i preservació del patrimoni paleontològic i la seva difusió a la ciutadania.

Un equipament cultural per donar a conèixer el jaciment de Can Mata, un dels jaciments del Miocè més importants d'Europa, tant per la qualitat de conservació i singularitat de les restes recuperades com per la seva quantitat.

El centre s'ubica a l'antiga masia de Can Roviralta, aprofitant tant la part noble de l'habitatge com els antics cellers i altres construccions annexes. Aquesta edificació del segle XIX va ser adquirida per l'Ajuntament l'any 2008 i declarada, el desembre del mateix any, bé cultural d'interès local (BCIL). Des de l'any 2010 ha estat objecte d'importantes obres de rehabilitació per tal d'adequar-la a la seva nova funció, dotant-la com a equipament científicocultural i de lleure per tal que actuï com a centre de dinamització cultural, turística i econòmica del municipi dels Hostalets de Pierola.

Els continguts del centre giren entorn dels següents **eixos temàtics**:

- PALEOPRIMATOLOGIA
- PALEOPAISATGE I FAUNA DEL MIOCÈ
- EXCAVACIÓ PALEONTOLÒGICA
- RESTAURACIÓ-CONSERVACIÓ DE MATERIAL FÒSSIL
- El centre col·labora amb altres centres, institucions i entitats de recerca oferint els **serveis de conservació-restauració**, i també el de **formació per a professionals** en aquest àmbit.

El CRIP és el projecte que posa en valor la importància del patrimoni paleontològic del nostre territori i que difon els seus continguts entre estudiosos, especialistes i públic en general.

**Entitats que ens donen suport**

III \_\_\_\_\_ Indrets del Record \_\_\_\_\_

 **ipecc** INSTITUT DE PROJECCIÓ EXTERIOR  
DE LA CULTURA CATALANA